

Sheet 1 | Wetsvoorstel digitale processtukken Strafvordering (Kamerstukken 34 090)

Doel

het faciliteren en kanaliseren van het gebruik van elektronische processtukken.

Belangrijkste onderdelen

- de integriteit van elektronische processtukken (aangiften, foto's, klaagschriften, processen-verbaal, rapporten, verzoeken);
- het elektronisch ondertekenen of waarmerken van processtukken (aangiften, processen-verbaal);
- het elektronische berichtenverkeer tussen burger en OM/rechtspraak (aangiften, klaagschriften, verzoeken).

Uitgangspunten

- Er wordt niet meer geregeld dan voor niet-elektronische processtukken. Dus: wat niet-elektronisch kan, moet ook elektronisch kunnen. Echter: aanvullende regels nodig om helderheid te bieden voor de praktijk ('faciliteren en kanaliseren').
- De wettelijke regels zijn onafhankelijk van de techniek. Dus: in de wet geen regels of standaarden over de uitwisseling van stukken tussen de ketenpartners ('koppelvlakken').
- Aansluiten bij de bestaande verantwoordelijkheden voor de behandeling van processtukken. Dus: koppeling tussen fysieke locatie dossier en afhandeling (archivering, kennisneming, verstrekking).
- Het beginsel van nevenschikking (papier en digitaal kunnen naast elkaar worden gebruikt). Dus: geen verplichting tot digitaal procederen voor de procespartijen.

Stellingen/vragen

1. Het wetsvoorstel gaat (impliciet) uit van de uitwisseling van elektronische dossiers tussen de procespartijen. Heeft de ontwikkeling van een gemeenschappelijke gegevenshuishouding voor OM en rechtspraak gevolgen voor het Wetboek van Strafvordering?
2. Het wetsvoorstel verandert niets aan de strafvorderlijke bevoegdheden. De ontwikkeling van een gemeenschappelijke informatiehuishouding kan echter aanleiding vormen tot nadere afspraken over de toegang tot de gegevens. Is het wenselijk het OM aan te wijzen als verantwoordelijke voor het beheer van het digitale strafdossier?
3. Is het wegvallen van het onderscheid tussen origineel en kopie bij elektronische processtukken relevant voor de positie van de partijen in het strafproces?
4. Is het wenselijk in het wetsvoorstel een verplichting tot het digitaal procederen op te nemen voor de professionele procespartijen (advocatuur, OM, politie, deskundigen, hulpverleners, rechtspersonen als verdachten)?
5. Leidt de afwezigheid van regels voor het elektronisch berichtenverkeer tussen OM en rechtspraak tot een ongelijke positie tussen de procespartijen ('inequality of arms'), bijvoorbeeld vanwege onderscheid in toegang tot de ICT-voorzieningen in het kader van het strafproces?
6. Het wetsvoorstel sluit aan bij de bestaande regels. Is het wenselijk in het Wetboek van Strafvordering een afzonderlijke Titel te wijden aan het verkeer tussen burger en rechterlijke macht, zoals in de Algemene wet bestuursrecht (par. 2.3. Awb)?

Sheet 2 | Proeftuinen Digitaal Werken in de Strafrechtsketen

In het kader van het programma Digitaal Werken in de Strafrechtsketen (DWS) is eind februari 2014 een tweetal proeftuinen gestart: de proeftuin Noord-Nederland en de proeftuin Rotterdam. Doel van de proeftuinen is te bezien op welke wijze het werken met digitale stukken het best kan bijdragen aan een gestroomlijnd proces en aan snelle en kwalitatief hoogwaardige afdoening van strafzaken. De bedoeling is de beproefde werkwijzen landelijk uit te rollen. In de proeftuinen wordt onder andere proefgedraaid met de digitalisering van politiedossiers en het werken met gedigitaliseerde dossiers in interventie- en maatwerkzaken.

Beide proeftuinen laten het beeld zien dat de vorderingen die worden gemaakt met digitaal werken en het tempo waarin, sterk samenhangen met de snelheid waarmee nieuwe releases van de primaire processystemen worden opgeleverd en in dit verband ook de mate van samenwerking tussen de werkvloer en de ICT ontwikkelomgeving. De proeftuinen leren ook dat het werken met digitale stukken een forse omschakeling vergt van de professionals en de organisatie. In dit verband wordt wel gesproken over een cultuurverandering. Professionals zijn eraan gewend om stukken met behulp van desktop toepassingen te maken en te printen, maar in mindere mate nog om de stukken in hun digitale vorm te verwerken. Die omschakeling vraagt om goede viewers en applicaties die snel inzicht geven in de status, samenstelling, compleetheid en omvang van dossiers. Met die voorzieningen moeten de professionals leren werken en samenwerken. Dat behelst behoorlijk veel meer dan bijvoorbeeld alleen een zogeheten 'knoppencursus GPS'.

Stellingen

1. Digitale dossiers zijn een ramp. Je kunt namelijk niet meer in een oogopslag zien wat de omvang van het dossier is en je planning daarop afstemmen.
2. Er zijn inmiddels goede voorzieningen voor officieren van justitie en rechters beschikbaar om volledig digitaal te kunnen werken en grip te hebben op het dossier.
3. De zittingszalen zijn zo uitgerust dat een rechtshulpverlener over soortgelijke voorzieningen als de officier van justitie en rechter beschikt, opdat hij optimaal de belangen van zijn cliënt met behulp van digitale stukken kan verdedigen.

Sheet 3 | Digitalisering van de strafrechtspleging: (elementen van) een visie

Uitgangspunten

- “Informatie verwerken” is de essentie van het werk in de strafrechtsketen.
- Digitalisering is de maatschappelijke ontwikkeling dat alle verwerkingen van informatie door computers worden ondersteund en door computers kunnen worden uitgevoerd.
- Digitalisering is - zo opgevat - niet een keuze of ambitie, maar een maatschappelijke ontwikkeling en als zodanig onvermijdelijk. De vraag is dus niet óf de strafrechtspleging digitaliseert, maar hóe dat gebeurt.
- Digitalisering impliceert dat relevante informatie beschikbaar is voor zowel de professional (inclusief advocatuur) als de burger, onafhankelijk van tijd, plaats en technologie (kanaal, medium, device).
- Digitalisering grijpt fundamenteel en structureel in op werkwijzen in de strafrechtspleging. Maar hóe dat precies gaat uitpakken, daarover is nog veel onduidelijk.
- Rechtsstatelijke en andere fundamentele principes, zoals de onafhankelijkheid van de rechtspraak, equality of arms, de onschuldpresumptie, discretionaire bevoegdheden van professionals, dienen onverkort gewaarborgd te blijven.

Stellingen

1. Digitale informatie (data, documenten, dossiers) wordt op één plek beheerd en voor alle betrokkenen toegankelijk gemaakt (enkelvoudig beheer, meervoudig gebruik). Ieder gegeven kent slechts één verantwoordelijke (in de zin van de Wet bescherming persoonsgegevens) en één zorgdrager (in de zin van de Archiefwet 1995). Er bestaat in de digitale wereld geen onderscheid meer tussen origineel en kopie.
2. In het digitale tijdperk worden gegevens (data, documenten, dossiers) in toenemende mate bewaard buiten het domein van de verantwoordelijke organisatie, bijvoorbeeld bij een (commerciële) provider, of in een rijkscloud, of in een centraal digitaal depot. Opslag wordt uitbesteed. Daarmee veranderen echter niet de verantwoordelijkheden voor het beheer van de gegevens. In een visie op digitalisering moeten die verantwoordelijkheden centraal staan. Die zullen opnieuw gedefinieerd moeten worden.
3. In het digitale tijdperk verdwijnen administratieve afdelingen die zich bezighouden met het verwerken van informatie (data, documenten, dossiers). Dat verzwaart de taak en verantwoordelijkheid van de professional voor het beheer van die informatie (opslag, actualiseren, verstrekken, vernietigen).
4. Digitalisering vereist regels en/of afspraken over (onder meer) betekenisgeving, contexten, architectuur, gebruik en beheer (opslag, toegang en toegankelijkheid, uitwisseling, beveiliging, bewaren, archiveren, vernietigen) van informatie. Dergelijke regels en/of afspraken overstijgen naar hun aard het lokale en regionale niveau. Dat geldt ook voor de programmering van de veranderingspanningen en de technische infrastructuur.

Bijlage | Nadere informatie over Wetsvoorstel digitale processtukken (34 090)

- Processtuk: ieder stuk dat redelijkerwijs van belang is voor een door de rechter te nemen beslissing (MvT bij de Wet herziening regels betreffende de processtukken in strafzaken).
- Integriteit elektronisch processtuk: van een elektronisch processtuk kan iedere wijziging worden vastgesteld (artikel 149a, derde lid, Sv). Als de betrouwbaarheid van een foto of een gegevensbestand in twijfel wordt getrokken, moet de rechter kunnen nagaan of en zo ja, wat er is gewijzigd.
- Elektronisch ondertekenen of waarmerken processtuk: bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen eisen (artikel 138f Sv). Vooralsnog wordt het betrouwbaarheidsniveau dat vergelijkbaar is met DigiD met sms (STORK 2/3) voldoende geacht. Bij AMvB ook regels voor de tablethandtekening.
- De regeling van het elektronisch ondertekenen of waarmerken geldt voor het gehele strafproces, inclusief de akte van uitreiking bij kennisgeving van gerechtelijke mededelingen aan personen (wetsvoorstel herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen, Kamerstukken 34086).
- Er worden tevens regels gegeven betreffende de overdracht van elektronische berichten door justitiabelen aan OM/rechtspraak en berichten van ontvangst aan justitiabelen.
- De bestaande regelingen op deelterreinen komen te vervallen. Dit betreft het elektronische proces-verbaal van een opsporingsambtenaar (art. 153, tweede lid, Sv; Besluit elektronisch proces-verbaal) en de elektronische aangifte (art. 163, derde lid, Sv; Besluit elektronische aangifte).
- Het elektronisch berichtenverkeer tussen de justitiabele en OM/rechtspraak verloopt via een bij AMvB aangewezen webportaal, met behulp van bijvoorbeeld webformulieren:
 - In Besluit processtukken in strafzaken nadere regels over het elektronisch inzien en ontvangen van (afschriften van) processtukken (authenticatie, beveiliging, logging);
 - Aangifte via internet met behulp van DigiD. Aangifte op het bureau met behulp van een tablethandtekening + elektronische handtekening opsporingsambtenaar;
 - Rechtsmiddel instellen via webportaal. Op basis jurisprudentie kan de griffiemedewerker worden gemachtigd. Ook de advocaat kan namens de justitiabele optreden en de griffiemedewerker machtigen. De elektronische akte van de griffier voldoet aan de eisen van de artikelen 138f en 149a, derde lid, Sv;
 - Elektronische betekening (wetsvoorstel herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen).